

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR UAB „LSV INTERGROUP“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2020 m. birželio 3 d. Nr. V 2020/(21.27.E-2101)-242-229
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir UAB „LSV Intergroup“ (toliau – vartojimo kredito davėja) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2016 m. gruodžio 14 d. pareiškėjas ir vartojimo kredito davėja sudarė Vartojimo kredito sutartį Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Sutartis), kuria vartojimo kredito davėja įsipareigojo suteikti pareiškėjui 1 600 Eur kreditą Sutarties bendrojoje ir specialiojoje dalyse nurodytomis sąlygomis, o pareiškėjas įsipareigojo grąžinti 1 600 Eur kreditą ir palūkanas bei administravimo mokesį, 24 mėnesius mokėdamas periodines įmokas po 103,47 Eur (su vartojimo kredito davėjos pritaikyta nuolaida palūkanoms ir administravimo mokesčiui) per mėnesį arba po 131,97 Eur (tokio dydžio įmoka pradedama taikyti, jeigu vartojimo kredito gavėjas vėluoja sumokėti vieną iš įmokų 5 dienas). Tą pačią dieną 1 600 Eur buvo pervesta į pareiškėjo banko sąskaitą.

Nuo 2016 m. gruodžio 14 d. iki 2018 m. sausio 4 d. pareiškėjas grąžino vartojimo kredito davėjai 1 661,95 Eur sumą, o 2018 m. sausio 4 d. el. paštu informavo vartojimo kredito davėją, kad grąžino kreditą ir Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse nustatytas palūkanas ir vartojimo kredito davėjai jis nieko neskolingas.

Pareiškėjas antrąją kredito įmoką sumokėti vėlavo daugiau nei 5 dienas, todėl vartojimo kredito davėja atšaukė mokėjimo grafiką su pritaikyta nuolaida ir pradėjo taikyti mokėjimo grafiką be nuolaidos palūkanoms ir administravimo mokesčiui. Apie šį ir vėlesnius įmokų vėlavimus vartojimo kredito davėja el. laiškais ir trumposiomis žinutėmis ne kartą informavo pareiškėją, tačiau pastarasis teigė paskolos gauti nepageidavęs, ją gavęs per klaidą, visą kredito sumą grąžinęs ir nesąs skolingas. Pareiškėjas teigė derėjęs su vartojimo kredito davėja dėl kredito sutarties sudarymo, bet vėliau apsigalvojęs, kredito iš vartojimo kredito gavėjos gauti nebenorėjęs, todėl, derybų metu vartojimo kredito davėjai paprašius pateikti asmens dokumento kopiją, jos neatsiuntė ir manė, kad Sutartis nėra sudaryta.

Vartojimo kredito davėja su pareiškėjo teiginiais nesutiko, teigė, kad pateikdamas paraišką gauti kreditą pareiškėjas patvirtino susipažinęs ir sutinkantis su vartojimo kredito suteikimo sąlygomis, o teisės aktai neįpareigojo vartojimo kredito davėjos gauti asmens tapatybę patvirtinančio dokumento kopijos. Be to, pareiškėjo tapatybė buvo patvirtinta jam pervedus 0,01 Eur registracijos mokesį. Anot vartojimo kredito davėjos, pareiškėjas atliko visus vartojimo kreditui suteikti reikalingus veiksmus, todėl 1 600 Eur jam buvo pervesti ne per klaidą.

2019 m. gegužės 16 d. pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos banką su prašymu išnagrinėti tarp jo ir vartojimo kredito davėjos kilusį ginčą. Kreipimosi pagrindu Lietuvos bankas pradėjo pareiškėjo ir vartojimo kredito davėjos ginčo neteisminio sprendimo procedūrą. Pareiškėjas nurodė sužinojęs, kad vartojimo kredito davėja į Lietuvos banko administruojamą Paskolų rizikos duomenų bazę (toliau – PRDB) yra pateikusi realybės neatitinkančius duomenis, ir prašė panaikinti informaciją apie jam suteiktą 1 600 Eur kreditą bei susidariusią 1 533,81 Eur skolą. Pareiškėjas teigė su vartojimo kredito davėja vedęs derybas dėl vartojimo kredito suteikimo. Kad būtų išduotas kreditas, vartojimo kredito davėjos reikalavimu pareiškėjas turėjo pateikti asmens dokumento kopiją. Šios pareiškėjas teigė nepateikęs dėl to, kad tuo pačiu metu vedė derybas su kitu kreditoriumi UAB „Nordecum“ ir gavęs geresnį

pasiūlymą. Pareiškėjo teigimu, be asmens dokumento kopijos Sutartis negalėjo būti sudaryta, todėl jis neturi pareigos mokėti vartojimo kredito davėjai jos prašomų kredito įmokų ir palūkanų, be to, vartojimo kredito davėja turi pašalinti duomenis apie kredito įmokų vėlavimą iš PRDB.

Pareiškėjas taip pat nurodė, kad vartojimo kredito davėja nuolat jį klaidino, vengė suteikti informaciją ir tik 2017 m. birželio 5 d. atsiuntė detalią informaciją apie paimtą kreditą, nesuteikė laiko susipažinti su sutartimi ir jos priedais ir neinformavo apie asmens dokumento nepateikimo pasekmes, todėl pažeidė Lietuvos Respublikos vartojimo kredito įstatymo 9 straipsnį. Pareiškėjo nuomone, vartojimo kredito davėja, negavusi asmens dokumento kopijos, negalėjo įsitikinti jo valia gauti kreditą, todėl pažeidė Lietuvos Respublikos vartojimo kredito įstatymo 10 straipsnį. Be to, trukdydama gauti informaciją, vartojimo kredito davėja pažeidė minėto įstatymo 5 straipsnį, o matydama, kad pareiškėjas yra gavęs kreditą iš kitos bendrovės – UAB „Nordecum“, iš viso negalėjo išduoti kredito, todėl pažeidė Vartojimo kredito įstatymo 8 straipsnį.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi vartojimo kredito davėja nurodė nesutinkanti su pareiškėjo reikalavimu. Ji teigė, kad kreditas pareiškėjui buvo suteiktas laikantis teisės aktų reikalavimų (pareiškėjas pateikė paraišką suteikti vartojimo kreditą, patvirtino savo asmens tapatybę pervesdamas 0,01 Eur registracijos mokestį iš asmeninės banko sąskaitos), asmens dokumento kopijos gavimas nėra privaloma sąlyga sudarant vartojimo kredito sutartį. Vartojimo kredito davėja teigė, kad pareiškėjas apie suteiktą 1 600 Eur vartojimo kreditą buvo informuotas registracijos metu nurodytu telefono numeriu (trumpąja žinute) ir el. paštu, pastaruoju jam buvo išsiųstos Sutarties bendrosios ir specialiosios sąlygos. Be to, prieš kiekvieną įmoką pareiškėjui trumpąja žinute ir el. paštu buvo siunčiami priminimai apie įmokos sumą ir įmokos datą, iki 2017 m. birželio 5 d. pareiškėjas sumokėjo dalį įmokų, žinojo, kam ir už ką moka įmokas, taigi pareiškėjo teiginiai, kad jis neturėjo informacijos apie suteiktą kreditą, yra nepagrįsti.

Vartojimo kredito davėja taip pat nesutiko su kreipimosi teiginiais, kad buvo pažeistos Vartojimo kredito įstatymo nuostatos. Jos teigimu, prieš pateikdamas paraišką gauti kreditą, pareiškėjas privalėjo susipažinti su visa informacija apie prašomą kreditą, kuri buvo pateikta asmeninėje vartotojo paskyroje. Pareiškėjas, anot vartojimo kredito davėjos, su Sutarties sąlygomis galėjo susipažinti dar prieš ją sudarydamas, o sudaryta Sutartis buvo išsiųsta pareiškėjo nurodytu el. pašto adresu. Pareiškėjo argumentai, kad jis negalėjo susipažinti su kredito suteikimo sąlygomis, anot vartojimo kredito davėjos, yra nepagrįsti, nes, tik susipažinus su bendrąja ir specialiąja sutarties dalimis ir tai patvirtinus, galima teikti paraišką gauti kreditą, be to, pareiškėjas šią informaciją galėjo peržiūrėti bet kada. Pareiškėjo tapatybė, kaip teigiama atsiliepime, buvo patvirtinta laikantis Vartojimo kredito įstatymo 10 straipsnio 1 ir 2 dalies reikalavimų, o teiginys, kad vartojimo kredito davėjas pažeidė Vartojimo kredito įstatymo 8 straipsnį, taip pat yra nepagrįstas, nes pareiškėjo kreditingumas buvo įvertintas pagal kreditingumo vertinimo taisykles.

Atsikirsdama į kreipimosi motyvus, susijusius su duomenų pašalinimu iš PRDB, vartojimo kredito davėja nurodė privalanti į PRDB teikti visus duomenis apie klientų turimus įsipareigojimus, nes to reikalaujama Lietuvos Respublikos teisės aktuose. Pareiškėjas yra jai skolingas, o ginčas dėl skolos yra nagrinėjamas Vilniaus miesto apylinkės teisme, taigi pareiškėjo reikalavimas išimti duomenis apie skolą iš PRDB, vartojimo kredito davėjos teigimu, yra nepagrįstas.

Ginčo neteisminio sprendimo procedūros metu paaiškėjo, kad Vilniaus miesto apylinkės teisme (toliau – pirmosios instancijos teismas) buvo nagrinėjama civilinė byla Nr. e2-2946-1080/2019 pagal vartojimo kredito davėjo ieškinį pareiškėjui dėl 1 533,81 Eur skolos pagal Sutartį priteisimo, o 2019 m. liepos 4 d. vartojimo kredito davėja informavo Lietuvos banką, kad pirmosios instancijos teismas 2019 m. birželio 17 d. sprendimu (toliau – pirmosios instancijos teismo sprendimas) tenkino vartojimo kredito davėjos ieškinį ir priteisė jos naudai iš pareiškėjo 1 008,36 Eur vartojimo kredito sumos, 334,43 Eur vartojimo kredito kainos, 132,14 Eur palūkanų, 58,88 Eur delspinigių ir 5 proc. metines palūkanas už priteistą sumą nuo bylos iškėlimo teisme iki teismo sprendimo visiško įvykdymo, taip pat 35 Eur žyminį mokestį. Vartojimo kredito davėja taip pat informavo, kad, pirmosios instancijos teismui priėmus sprendimą, pareiškėjas sumokėjo jai likusią skolą, todėl duomenys apie įsipareigojimą pagal Sutartį nevykdymą iš PRDB buvo pašalinti. Informacija apie tai, kad pareiškėjui buvo išduotas 1 600 Eur kreditas, pašalinta nebuvo.

Pareiškėjas informavo Lietuvos banką pageidaujantis, kad vartojimo kredito davėja

pašalintų ne tik duomenis apie įsiskolinimą (įsipareigojimų nevykdymą), bet ir apie tai, kad kreditas iš viso buvo išduotas, taip pat nurodė pirmosios instancijos teismo sprendimą skųsias, nes skolos nepripažįsta.

2019 m. liepos 17 d. pareiškėjas informavo Lietuvos banką apie pateiktą apeliacinį skundą dėl pirmosios instancijos teismo sprendimo ir pateikė tai patvirtinantį Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portalo išrašą.

Nustatęs, kad ginčo šalių pateikti su pirmosios instancijos teisme išnagrinėta civiline byla susiję duomenys¹ leidžia teigti, kad su Sutarties pagrindu pareiškėjui išmokėto vartojimo kredito suteikimu susijusios aplinkybės², kurias Lietuvos bankas vertintų sprendamas šalių ginčą, buvo vertinamos pirmosios instancijos teisme, ir atsižvelgęs į tai, kad ginčo nagrinėjimas teisme nebuvo baigtas (buvo inicijuotas ginčo nagrinėjimas apeliacine tvarka), Lietuvos bankas 2019 m. liepos 18 d. priėmė sprendimą sustabdyti pareiškėjo ir vartojimo kredito davėjos ginčo nagrinėjimą, iki kol Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka bus priimtas ir įsiteisės teismo sprendimas dėl tarp šalių kilusio ginčo nagrinėjimo.

2020 m. kovo 24 d. vartojimo kredito davėja informavo Lietuvos banką apie Vilniaus apygardos teismo (toliau – apeliacinės instancijos teismas) 2020 m. kovo 20 d. nutartį, priimtą civilinėje byloje Nr. e2A-377-794/2020 (toliau – apeliacinės instancijos teismo nutartis), ir pateikė minėtos nutarties kopiją. Apeliacinės instancijos teismas, išnagrinėjęs civilinę bylą pagal pareiškėjo (atsakovo) apeliacinį skundą dėl pirmosios instancijos teismo sprendimo, nutarė pareiškėjo (atsakovo) apeliacinį skundą atmesti ir pirmosios instancijos teismo sprendimą palikti nepakeistą. Minėta nutartis įsiteisėjo nuo jos priėmimo dienos.

Gautos informacijos pagrindu Lietuvos bankas priėmė sprendimą atnaujinti ginčo nagrinėjimą.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiško ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių nurodytas aplinkybes, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl duomenų apie Sutartį ir jos vykdymą pašalinimo iš Lietuvos banko administruojamos PRDB ir Vartojimo kredito įstatymo 5 ir 8–10 straipsnių įgyvendinimo.

Dėl duomenų apie Sutartį ir jos vykdymą pašalinimo iš Lietuvos banko administruojamos PRDB

PRDB tikslas, duomenų į PRDB ir iš PRDB teikimo, tvarkymo ir valdymo tvarka nustatyta Lietuvos banko valdybos 1995 m. gruodžio 21 d. nutarimu Nr. 125 patvirtintose Paskolų rizikos duomenų bazės tvarkymo taisyklėse (2016 m. liepos 28 d. redakcija) (toliau – Taisyklės). Taisyklėse yra nustatytos PRDB tvarkymo nuostatos ir tvarka, pagal kurią Lietuvos bankas, Lietuvos Respublikoje įsteigti bankai, užsienio bankų filialai, kredito unijos, Centrinės kredito unija, į viešąjį vartojimo kredito davėjų sąrašą įrašyti vartojimo kredito davėjai, kurie nėra kredito įstaigos arba bankų kontroliuojamos įmonės, ir į viešąjį tarpusavio skolinimo platformos operatorių sąrašą įrašyti tarpusavio skolinimo platformos operatoriai privalo teikti duomenis apie paskolos gavėjus ir jiems suteiktas paskolas.

Taisyklių 6 punkte įtvirtinta, kad duomenis apie paskolos gavėjus ir jiems suteiktas paskolas į duomenų bazę privalo teikti Lietuvos bankas, visos kredito įstaigos, į viešąjį vartojimo kredito davėjų sąrašą įrašyti vartojimo kredito davėjai, kurie nėra kredito įstaigos arba bankų kontroliuojamos įmonės, ir į viešąjį tarpusavio skolinimo platformos operatorių sąrašą įrašyti tarpusavio skolinimo platformos operatoriai (toliau – duomenų teikėjai).

Vartojimo kredito davėja, sudariusi su pareiškėju Sutartį, Sutarties sudarymo metu buvo įtraukta į viešąjį vartojimo kredito davėjų sąrašą, todėl jai Taisyklės taip pat taikomos.

Pagal Taisyklių 9 punktą, duomenų teikėjai į PRDB teikia šią informaciją: duomenis

¹ Pareiškėjo 2018 m. gruodžio 14 d. atsiliepimas į vartojimo kredito davėjo patikslintą ieškinį ir 2019 m. vasario 13 d. prašymas dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, Vilniaus miesto apylinkės teismo 2019 m. birželio 17 d. sprendimas.

² Pareiškėjo valia sudaryti Sutartį, tapatybės nustatymo procedūra, Sutarties vykdymo (kredito grąžinimo) aplinkybės ir kt.

apie paskolos gavėją; duomenis, susijusius su paskolos suteikimu; duomenis apie paskolos užtikrinimo priemones; duomenis apie paskolos grąžinimą. Į viešąjį vartojimo kredito davėjų sąrašą įrašyti vartojimo kredito davėjai, kurie nėra kredito įstaigos arba bankų kontroliuojamos įmonės, ir į viešąjį tarpusavio skolinimo platformos operatorių sąrašą įrašyti tarpusavio skolinimo platformos operatoriai teikia duomenis apie paskolos gavėjo pripažinimą neįvykdančiu įsipareigojimų (pirmą ir paskesnius kartus) pagal Taisyklių 1 priedo 2 punkte nurodytą sąlygą ir duomenis apie paskolos gavėjo pripažinimo vėl vykdančiu įsipareigojimus datą (pirmo ir paskesnių kartų), jei negali būti taikoma (netenkinama) Taisyklių 1 priedo 2 punkte nurodyta sąlyga. Taisyklių 11 punkte įtvirtinta, kad į viešąjį vartojimo kredito davėjų sąrašą įrašyti vartojimo kredito davėjai, kurie nėra kredito įstaigos arba bankų kontroliuojamos įmonės, privalo teikti duomenis apie kiekvieną paskolos gavėjui fiziniam asmeniui vartojimo kredito sutartimi suteiktą vartojimo kreditą, kurio suma lygi 30 Eur arba didesnė.

Taisyklių 12 punkte nustatyta, kad Taisyklių 9 punkte nurodytus duomenis duomenų teikėjai privalo pateikti ne vėliau kaip per penkias darbo dienas nuo faktinio paskolos suteikimo, pirkimo (perėmimo), grąžinimo, pardavimo (perdavimo), nurašymo ir 9 punkte pateiktų duomenų pasikeitimo. Duomenys apie paskolos gavėjo grąžintas paskolas, kreditoriaus perduotas (perduotas) paskolas, taip pat apie paskolas, suteiktas kontroliuojamųjų įmonių, kurias bankas baigė kontroliuoti, saugomi duomenų bazėje dešimt metų nuo paskolos grąžinimo, pardavimo (perdavimo) arba kontrolės baigimo dienos, o duomenys apie nurašytas paskolas – kol kreditorius turi reikalavimo teisę į šias paskolas, bet ne trumpiau kaip dešimt metų.

Taisyklių 27 punkte įtvirtinta, kad už duomenų teisingumą, pateikimą laiku ir konfidencialumą atsako duomenų teikėjas.

Vadovaujantis Taisyklių 28 punktu, jeigu kredito įstaigos, į viešąjį vartojimo kredito davėjų sąrašą įrašyti vartojimo kredito davėjai, kurie nėra kredito įstaigos arba bankų kontroliuojamos įmonės, ir į viešąjį tarpusavio skolinimo platformos operatorių sąrašą įtraukti tarpusavio skolinimo platformos operatoriai laiku nepateikia, pateikia neišsamius duomenis arba jų nepatikslina, kredito įstaigoms, į viešąjį vartojimo kredito davėjų sąrašą įrašytiems vartojimo kredito davėjams, kurie nėra kredito įstaigos arba bankų kontroliuojamos įmonės, ir į viešąjį tarpusavio skolinimo platformos operatorių sąrašą įrašytiems tarpusavio skolinimo platformos operatoriams arba jų vadovams gali būti taikomos Lietuvos Respublikos įstatymuose nustatytos poveikio priemonės.

Kaip matyti iš Taisyklėse nustatyto reglamentavimo, vartojimo kredito davėja turi pareigą per nustatytą terminą pateikti Taisyklėse nurodytus duomenis apie kiekvieną išduotą vartojimo kreditą, kurio suma yra 30 Eur arba didesnė, o už tokių duomenų nepateikimą laiku jai arba jos vadovams gali kilti neigiamos teisinės pasekmės, taikomos Lietuvos Respublikos įstatymuose nustatytos poveikio priemonės.

Vertinant, ar vartojimo kredito davėja yra pagrįstai pateikusi į PRDB duomenis apie Sutartį ir jos vykdymą, svarbu įvertinti Sutarties sudarymo aplinkybėmis, nes tik teisėtai sudarytos ir nenuginčytos sutartys suteikia pagrindą teikti į PRDB duomenis apie tokių sutarčių pagrindu išduotus kreditus ir įsipareigojimų vykdymo aplinkybes.

Akcentuotina, kad nagrinėjamu atveju Lietuvos bankas neturi pagrindo abejoti Sutarties teisėtumu. Jos teisėtumas buvo įvertintas pirmosios instancijos teismo sprendime, o pastarojo teisingumas iš esmės buvo patvirtintas apeliacinės instancijos teismo, išnagrinėjusio pareiškėjo apeliacinį skundą, nutartyje.

Pirmosios instancijos teismas kritiškai vertino pareiškėjo atsikirtimus į vartojimo kredito davėjos ieškinį ir, įvertinęs byloje surinktų duomenų visumą, konstatavo, kad reikalavimus priteisti kreditą vartojimo kredito davėja grindė Sutarties sudarymo ir pinigų pervedimo į pareiškėjo sąskaitą (esminės paskolos sutarties sąlygos) faktu. Taigi pirmosios instancijos teismas, vadovaudamasis Civilinio proceso kodekse įtvirtintomis įrodymų vertinimo taisyklėmis, konstatavo, kad Sutartis buvo sudaryta teisėtai ir turėjo būti vykdoma, todėl pareiškėjas turi prisiimti iš Sutarties neįvykdymo kilusias neigiamas teisinės pasekmes. Kaip minėta, pirmosios instancijos teismas visiškai tenkino vartojimo kredito davėjos ieškinį ir priteisė jai iš pareiškėjo 1 008,36 Eur vartojimo kredito sumos, 334,43 Eur vartojimo kredito kainos, 132,14 Eur palūkanų, 58,88 Eur delspinigių, 5 procentų dydžio metinių palūkanų už priteistą sumą nuo bylos iškėlimo teisme iki teismo sprendimo visiško įvykdymo bei 35 Eur žyminį mokestį.

Apeliacinės instancijos teismas savo nutartyje iš esmės pakartojo minėtą pirmosios

instancijos teismo išvadą ir nurodė, kad pareiškėjas neįrodė valios sudaryti Sutartį nebuvimo nei bylą nagrinėjant pirmosios instancijos teisme, nei ją nagrinėjant apeliacine tvarka. Apeliacinės instancijos teismo nutartyje konstatuota, kad, pagal Civilinio kodekso 6.38 straipsnį, prievolės turi būti vykdomos sąžiningai, tinkamai bei nustatytais terminais, pagal įstatymų arba sutarties nurodymus, o kai tokių nurodymų nėra, – vadovaujantis protingumo kriterijais. Sutarties neįvykdymu laikomos bet kokios iš sutarties atsiradusios prievolės neįvykdymas, įskaitant netinkamą įvykdymą ir įvykdymo termino praleidimą (Civilinio kodekso 6.205 straipsnis). Apeliacinės instancijos teismo nutartyje nurodyta, kad, atsižvelgdamas į tai, kad byloje nepateikta įrodymų, kad pareiškėjas su vartojimo kredito davėja visiškai atsiskaitė, taip pat į tai, kad Sutarties sąlygos, įvertinus jas sąžiningumo aspektu, yra informatyvios, aiškios ir suprantamos vartotojui, bei į tai, kad vartojimo kredito davėjos reikalavimas yra pagrįstas byloje esančiais įrodymais, apeliacinės instancijos teismas sutinka su pirmosios instancijos teismo išvada. Teismas konstatavo, kad nėra pagrindo abejoti pirmosios instancijos teismo priimtu sprendimu, atmetė pareiškėjo apeliacinio skundo argumentus ir priėmė sprendimą atmesti pareiškėjo apeliacinį skundą.

Atkreiptinas dėmesys, kad, pagal Civilinio proceso kodekso 18 straipsnį, įsiteisėjęs teismo sprendimas, nutartis, įsakymas ar nutarimas yra privalomi valstybės ar savivaldybių institucijoms, tarnautojams ar pareigūnams, fiziniams bei juridiniams asmenims ir turi būti vykdomi visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Tai reiškia, kad tai, kas nuspręsta teismo, yra privaloma visiems teisės subjektams ir turi būti vykdoma, įsiteisėjusio teismo sprendimo teisingumas negali būti kvestionuojamas kitaip negu instancine tvarka. Sprendimui, nutarčiai ar įsakymui įsiteisėjus, šalys ir kiti dalyvavę byloje asmenys, taip pat jų teisių perėmėjai nebegali iš naujo pareikšti teisme tų pačių ieškinio reikalavimų tuo pačiu pagrindu, taip pat kitoje byloje ginčyti teismo nustatytų faktų ir teisinių santykių. Įsiteisėjęs teismo sprendimas byloje pagal ieškinį (pareiškimą, prašymą), kuriuo siekiama tam tikros teisės arba tam tikrų materialinių teisinių santykių buvimo ar nebuvimo teisinio pripažinimo, turi prejudicinę galią ir byloje nedalyvavusiems asmenims (Civilinio proceso kodekso 279 straipsnio 4 dalis). Nereikia įrodinėti aplinkybių, nustatytų įsiteisėjusiu teismo sprendimu kitoje civilinėje ar administracinėje byloje, kurioje dalyvavo tie patys asmenys, išskyrus atvejus, kai teismo sprendimas sukelia teisinius padarinius ir nedalyvaujantiems byloje asmenims (prejudiciniai faktai) (Civilinio proceso kodekso 182 straipsnio 2 punktą) (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. spalio 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-419/2014*). Įsiteisėjęs teismo sprendimas įgyja *res judicata* galią: tai reiškia, kad šalių ginčas yra galutinai išspręstas, o teismo sprendimas šalims turi įstatymo galią.

Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad Lietuvos bankas, kaip institucija, Lietuvos Respublikos teisės aktų įgaliota ne teismo tvarka nagrinėti vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčus, neturi pagrindo vertinti teismo sprendimu nustatytų aplinkybių ir pateikto teisinio aplinkybių vertinimo teisingumo. Atsižvelgdamas į tai, kad įsiteisėjęs teismo sprendimas turi įstatymo galią, taip pat į tai, kad pareiškėjo argumentai dėl valios sudaryti Sutartį nebuvimo buvo įvertinti pirmosios instancijos ir apeliacinės instancijos teismų, Lietuvos bankas vadovaujasi teismų sprendimuose pateiktų Sutarties sudarymo aplinkybių vertinimu.

Pirmosios instancijos teismas savo sprendime ir apeliacinės instancijos teismas savo nutartyje patvirtino, kad Sutarties pagrindu vartojimo kredito davėjos kelti reikalavimai pareiškėjui yra pagrįsti ir teisėti, t. y. Sutartis yra teisėta, nėra nugincyta ir turėjo būti vykdoma. Teismai konstatavo, kad pareiškėjas išreiškė valią gauti kreditą iš vartojimo kredito davėjos, ir jo argumentus, neva kredito gauti jis nenorėjo, ir kitus argumentus laikė nepagrįstais.

Remiantis tuo, kas išdėstyta, konstatuotina, kad vartojimo kredito davėja turėjo teisės aktų nustatyta pareigą pateikti į PRDB duomenis apie sudarytą Sutartį. Įpareigoti vartojimo kredito davėją pateikti kitokius duomenis apie Sutartį ar jos vykdymą arba kreiptis į Lietuvos banką dėl duomenų apie Sutartį pašalinimo iš PRDB nėra jokio teisinio pagrindo, todėl pareiškėjo reikalavimas pašalinti duomenis iš PRDB laikomas nepagrįstu ir atmetamas.

Dėl Vartojimo kredito įstatymo 5 ir 9 straipsnių įgyvendinimo

Vartojimo kredito įstatymo 5 ir 9 straipsniai, pareiškėjo teigimu, buvo pažeisti todėl, kad vartojimo kredito davėja trukdė gauti informaciją ir nesuteikė pakankamai laiko su ja susipažinti.

Pažymėtina, kad Sutarties sudarymo metu galiojusio Vartojimo kredito įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad per protingą terminą, pakankamą susipažinti su

pateikiama informacija, iki vartojimo kredito sutarties sudarymo vartojimo kredito davėjas pateikia vartojimo kredito gavėjui informaciją tam, kad šis galėtų palyginti skirtingus pasiūlymus, siekdamas priimti informacija pagrįstą sprendimą dėl vartojimo kredito sutarties sudarymo, išskyrus šiame įstatyme nustatytas išimtis. Ši informacija turi būti rašytinė, šio įstatymo 1 priede nustatytos standartinės informacijos apie vartojimo kreditą formos ir pateikiama patvariojoje laikmenoje.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad pareiškėjo teiginiai dėl neva netinkamo informavimo apie Sutarties sąlygas buvo įvertinti pirmosios instancijos teisme. Pirmosios instancijos teismas atmetė kaip nepagrįstus pareiškėjo atstovo teiginius, kad Sutartis (nepaisant to, kad vartojimo kreditus reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatyta pareiga suteikti laiko susipažinti su sutarties sąlygomis) buvo laikoma sudaryta nuo jos išsiuntimo pareiškėjui, nors pastarajam nebuvo suteikta laiko susipažinti su Sutarties sąlygomis. Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad pareiškėjas turėjo galimybę susipažinti su Sutarties sąlygomis ir su jomis sutiko. Pareiškėją tenkino vartojimo kredito sąlygos, jis jų nekeitė ir neginčijo, o po Sutarties sudarymo mokėjo vartojimo kredito davėjai kredito įmokas.

Apeliacinės instancijos teismas, vertindamas Sutarties sudarymo aplinkybes, taip pat konstatavo, kad pareiškėjas, prieš sudarydamas Sutartį, turėjo susipažinti su pateiktomis Sutarties bendrosiomis ir specialiosiomis sąlygomis. Tik vartojimo kredito davėjos interneto svetainėje pažymėjęs, kad su jomis susipažino, pareiškėjas galėjo pateikti paraišką gauti kreditą. Apeliacinio teismo sprendime nurodyta, kad jeigu pareiškėjas nebūtų sutikęs su Sutarties sąlygomis, tai nebūtų teikęs ir paraiškos gauti kreditą, tačiau ją pateikė, taigi Sutarties sąlygos jam tiko. Tai reiškia, kad pareiškėją tenkino vartojimo kredito sąlygos, jis jų nekeitė ir neginčijo, o po Sutarties sudarymo netgi mokėjo vartojimo kredito davėjai įmokas pagal nustatytą grafiką.

Pažymėtina, kad su Vartojimo kredito įstatymo 5 straipsnio įgyvendinimu susijusios aplinkybės buvo įvertintos teismų, dėl jų pasisakyta tiek pirmosios instancijos teismo sprendime, tiek apeliacinės instancijos teismo nutartyje. Atsižvelgdamas į jose nurodytus teismų argumentus, Lietuvos bankas neturi pagrindo daryti išvados, kad vartojimo kredito davėja nesuteikė pareiškėjui pakankamai laiko susipažinti su Sutarties sąlygomis, todėl pareiškėjo motyvai, susiję su tariamu Vartojimo kredito įstatymo 5 straipsnyje nustatytos pareigos netinkamu įgyvendinimu, laikomi nepagrįstais.

Pareiškėjas teigė, kad, nevykdydama su tinkamu informavimu apie išduodamą vartojimo kreditą susijusių pareigų, vartojimo kredito davėja pažeidė ir Vartojimo kredito įstatymo 9 straipsnį. Vis dėlto pažymėtina, jog minėto straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad Lietuvos Respublikoje įsisteigusių vartojimo kredito davėjų naudojamų vartojimo kredito gavėjų kreditingumui vertinti naudojamų registru ir informacinių sistemų tvarkytojai privalo nediskriminacinėmis sąlygomis teikti duomenis kitose valstybėse narėse įsisteigusiems vartojimo kredito davėjams. Šioje Vartojimo kredito įstatymo nuostatoje nustatytos pareigos kreditingumui vertinti naudojamų registru ir informacinių sistemų tvarkytojams, o ne informacijos vartojimo kredito gavėjui pateikimo tvarka. Minėto straipsnio 2 dalyje nurodyti vartojimo kredito davėjo veiksmai, kuriuos jis turi atlikti, jeigu prašymas gauti vartojimo kreditą atmetamas remiantis vartojimo kredito gavėjo kreditingumo patikrinimo registruose ir informacinėse sistemose gautais rezultatais. Atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjo prašymas gauti kreditą nebuvo atmetas, šiuo konkrečiu atveju pareiškėjo argumentai dėl tariamai pažeisto vartojimo kredito įstatymo 9 straipsnio atmetami. Minėta įstatymo nuostata nėra susijusi su pareiškėjo argumentais ir ginčijamomis aplinkybėmis.

Dėl Vartojimo kredito įstatymo 8 straipsnio įgyvendinimo

Vartojimo kredito įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad prieš vartojimo kredito sutarties sudarymą vartojimo kredito davėjas, vadovaudamasis atsakingojo skolinimo principu, privalo įvertinti vartojimo kredito gavėjo kreditingumą, remdamasis pakankama informacija, gauta iš vartojimo kredito gavėjo, ir atlikęs patikrinimą kreditingumui vertinti naudojamuose registruose ir informacinėse sistemose arba pagrįsdamas vartojimo kredito gavėjo pateiktą informaciją kitais įrodymais. Ši nuostata, anot pareiškėjo, buvo pažeista todėl, kad vartojimo kredito davėja pareiškėjui išdavė kreditą, nors žinojo, kad pareiškėjas gavo kreditą iš UAB „Nordecum“.

Atsižvelgiant į šiuos pareiškėjo kreipimosi motyvus, pažymėtina, kad minėto įstatymo 8 straipsnio tinkamas įgyvendinimas siejamas, be kita ko, su informacijos apie vartojimo kredito gavėjo mokumą patikrinimu kreditingumui vertinti skirtuose registruose ir

informacinėse sistemose. Vartojimo kredito davėja atsiliepime teigė įvertinusi pareiškėjo kreditingumą pagal galiojančius teisės aktus ir pateikė Lietuvos bankui pareiškėjo mokumo vertinimo metu surinktus duomenis apie pareiškėjo pajamas ir turimus įsipareigojimus.

Bylos duomenys patvirtina, kad pareiškėjo turimų įsipareigojimų dydį vartojimo kredito davėja Sutarties sudarymo dieną tikrino UAB „Creditinfo Lietuva“ valdomoje kreditų biuro duomenų bazėje (toliau – „Creditinfo“ duomenų bazė). Įvertinus ataskaitą iš „Creditinfo“ duomenų bazės apie pareiškėjo turimus įsipareigojimus, matyti, kad patikrinimo metu pareiškėjas turėjo įsipareigojimų pagal dvi aktyvias (galiojančias) sutartis. Viena iš jų buvo sudaryta 2016 m. lapkričio 29 d. (mokumo vertinimo metu buvo likę sumokėti 48 įmokos, jų bendra suma – 1 296 Eur (po 27 Eur per mėnesį), kita – 2019 m. gruodžio 6 d. (mokumo vertinimo metu buvo likę sumokėti 24 įmokos, jų bendra suma – 889,32 Eur (po 37,06 Eur per mėnesį)). Jokių iš Sutarties sudarymo dieną sudarytų kitų sutarčių kilusių įsipareigojimų tikrinant pareiškėjo mokumą nebuvo nustatyta, be to, byloje esanti paraiška gauti kreditą patvirtina, kad pareiškėjas nurodė iš viso neturintis jokių įsipareigojimų, nors pagal Vartojimo kredito įstatymo 8 straipsnio 6 dalį jis turėjo pareigą pateikti vartojimo kredito davėjai teisingą informaciją, reikalingą vartojimo kredito gavėjo kreditingumui įvertinti.

Papildomai pažymėtina, kad Sutarties sudarymo metu galiojo Vartojimo kredito gavėjų kreditingumo vertinimo ir atsakingo skolinimo nuostatai (patvirtinti Lietuvos banko valdybos 2013 m. kovo 19 d. nutarimu Nr. 03-62) (toliau – Nuostatai), kuriuose yra detalizuoti vartojimo kredito gavėjų kreditingumo vertinimo reikalavimai. Nuostatų 9 punkte nustatyta, kad sudarant vartojimo kredito sutartį vartojimo kredito gavėjo vidutinis mėnesio įmokos, apskaičiuojamos padalijus kredito grąžinimo ir kredito kainos sumą iš kredito trukmės, pagal visus įsipareigojimus finansų įstaigoms dydis turi sudaryti ne daugiau kaip 40 proc. vartojimo kredito gavėjo tvarių pajamų. Nuostatų 10 punkte nustatyta, kad priimant sprendimą dėl vartojimo kredito teikimo turi būti atsižvelgiama į ne mažiau kaip keturių paskutinių mėnesių vartojimo kredito gavėjo tvarių pajamų vidurkį ir vertinama, ar vartojimo kredito sutartyje nustatyto vartojimo kredito grąžinimo laikotarpiu gaunamų tvarių pajamų pakaks visiems įsipareigojimas vykdyti.

Bylos duomenys (Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos valdomos duomenų bazės duomenų išrašas) patvirtina, kad vidutinės pareiškėjo pajamos per keturis paskutinius mėnesius (2016 m. rugpjūčio–lapkričio mėn.) iki Sutarties sudarymo siekė vidutiniškai 565,13 Eur, o įsipareigojimais (vadovaujantis Sutartyje nurodyta kredito ir jo grąžinimo kaina (be nuolaidos) bei „Creditinfo“ duomenų bazės ataskaitoje nurodytais esamais įsipareigojimais), sudarius kredito sutartį, būtų siekę 196,03 Eur (27 Eur + 37,06 Eur + 131,97 Eur) per mėnesį. 196,03 Eur sudaro 34,69 proc. pareiškėjo paskutinių keturių mėnesių tvarių pajamų dalį. Taigi vartojimo kredito davėja, išduodama pareiškėjui vartojimo kreditą, laikėsi Nuostatų 9 ir 10 punktuose nustatytų reikalavimų.

Atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes, konstatuotina, kad pareiškėjo kreipimosi motyvai dėl Vartojimo kredito įstatymo 8 straipsnio netinkamo įgyvendinimo yra nepagrįsti. Informacijos apie kitą Sutarties sudarymo dieną gautą kreditą iš UAB „Nordecum“ vartojimo kredito davėja neturėjo. Kadangi pats pareiškėjas apie tai nepranešė, vartojimo kredito davėja objektyviai negalėjo gauti minėtos informacijos (pareiškėjas nurodė neturintis kitų įsipareigojimų, duomenų apie įsipareigojimus nebuvo ir „Creditinfo“ duomenų bazėje).

Dėl Vartojimo kredito įstatymo 10 straipsnio įgyvendinimo

Vartojimo kredito įstatymo 10 straipsnyje nustatyta, kad vartojimo kredito sutartis gali būti sudaroma nuotoliniu būdu su vartojimo kredito gavėju, jeigu vartojimo kredito davėjas įsitikina tokia vartojimo kredito gavėjo valia. Pareiškėjo teigimu, ši įstatymo nuostata buvo pažeista, nes vartojimo kredito davėja, prašiusi, bet negavusi asmens tapatybės dokumento kopijos, negalėjo įsitikinti pareiškėjo valia gauti kreditą. Tačiau su tokiais kreipimosi motyvais taip pat nesutiktina.

Apeliacinės instancijos teismo nutartyje konstatuota, kad pareiškėjas aktyviais veiksmais (patvirtindamas savo asmens tapatybę, pervesdamas registracijos mokestį ir pateikdamas paraišką gauti kreditą) išreiškė valią gauti kreditą. Nutartyje taip pat teigiama, kad pareiškėjo teiginiai, kad 0,01 Eur registracijos mokestis neįrodo sutikimo gauti vartojimo kreditą, o kredito išmokėjimas į pareiškėjo banko sąskaitą neįrodo Sutarties sudarymo, atmetini kaip nepagrįsti ir neįrodyti. Apeliacinės instancijos teismas pabrėžė, kad pareiškėjas savo atsikirtimus į vartojimo kredito davėjos reikalavimą dėl skolos priteisimo grindė valios

gauti vartojimo kreditą nebuvimo aplinkybe, tačiau jam tekusios įrodinėjimo pareigos tinkamai neįvykdė ir, nei bylą nagrinėjant pirmosios instancijos teisme, nei bylą nagrinėjant apeliacinės instancijos teisme, šios aplinkybės neįrodė.

Su Vartojimo kredito įstatymo 10 straipsnio įgyvendinimu susijusios aplinkybės buvo įvertintos teismų, dėl jų pasisakyta tiek pirmosios instancijos teismo sprendime, tiek apeliacinės instancijos teismo nutartyje. Atsižvelgdamas į jose nurodytus teismų argumentus, Lietuvos bankas neturi pagrindo daryti išvados, kad vartojimo kredito davėja nesuteikė pareiškėjui pakankamai laiko susipažinti su Sutarties sąlygomis, todėl pareiškėjo motyvai, susiję su tariamu Vartojimo kredito įstatymo 5 straipsnyje nustatytos pareigos netinkamu įgyvendinimu, laikomi nepagrįstais.

Aplinkybės, susijusios su Vartojimo kredito įstatymo 10 straipsnio įgyvendinimu, buvo įvertintos teismų, pirmosios instancijos teismo sprendime ir apeliacinės instancijos teismo nutartyje konstatuota, kad pareiškėjo valia gauti vartojimo kreditą buvo aiškiai išreikšta, todėl Lietuvos bankas neturi pagrindo pritarti minėtiems pareiškėjo kreipimosi motyvams.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius